

Kritika

Večer v kabaretu

Ana Perne

Jaša Koceli:
Café Dada.
Režija Jaša Koceli.
Mestno gledališče
ljubljansko.
★★★★★

prostora, v katerega skozi priložnostni prehod popeljejo oziroma gledalce v njem pričakajo akterji tamkaj pripravljenega večernega kulturnega programa. Šesterica igralcev rekonstruira poslanstvo žüriškega lokala Cabaret Voltaire, v katerem se leta 1916 rodi (gibanje) Dada ali dadaizem.

Uprizoritev, ki jo konceptualno zasnuje režiser **Jaša Koceli**, tako ne izide iz nekakšnega vzgiba po zaznamovanju obletnice Dade (četudi nanjo po svoje pripravljajo), temveč zraste iz obračanja k Dadi kot predhodnici umetniških avantgard dvajsetega stoletja, k njenim mladim snovalcem, ki se v času, ko svet razjeda prva svetovna vojna, proti temu izrazu civilizacijskega poraza obrnejo s subverzivno prakso, s postopki, ki pretresajo s humorjem, ki se poigravajo s konvencijami – z zavračanjem in s posmehom – ter kličejo po novem človeku, po izražanju, ki ne temelji na (družbeno) (u)veljav(lje)nem diskurzu. Dada – ime nove, zvrstno seveda raznolike, v delovanju pa močno na sedanjost vezane umetniške usmeritve naj bi izšlo iz slovarja in imelo jezikovno različne pomene – ne pozna estetskih kanonov in premore vsaj toliko »definicij«, kolikor je njenih privrženec.

Café Dada, ki torej črpa pri dadaistih, točneje skupini njihovih začetnikov, Koceli (v sodelovanju z dramaturginjo **Evo Mahkovic**) odpre s podajanjem zgodovinske iztočnice, s prihodom nemškega umetniškega para, Huga Balla in Emmy Hennings, v švicarsko mesto, ter predstavitev preostalih štirih umetnikov, Tristana Tzara, Ri-

charda Huelsenbecka, Jeana Arpa in Marcela Janca, ki se jima pridružijo v ustanovljenem Cabaretu Voltaire; z zgodovinskim podatkom o koncu Dade (leta 1923) pa ga tudi zapre. Kar postavlja znotraj tega okvira, je prav tako kot pripoved slednjega – v avtorskih podpisih posameznih del pa tudi upoštevanju oblik umetniškega izražanja – sicer del zgodovine, vendar se prehajanje od ene k drugi (značilni) točki »kabaretnega« programa tako sestavi v novo (v svojem namenu, kot je lahko sklepati, reprezentativno) celoto. Gledalci jo spremljamo iz neposredne bližine, za eno od miz Caféja, ki ga scenograf **Darjan Mihajlovič Cerar** s sodelavko **Lenko Đorjevič** oblikuje z marsikaterim tipičnim sestavnim delom lokala (denimo klavirjem), a s še več specifičnimi elementi (tako so tu velike lutke, na primer z ekranom na glavi). Posameznim nastopom, za katere se izvajalci tudi »ustrezno« preoblečejo (kostumografka je **Branka Pavlič**), sledimo po različnih delih prostora, »oder« je zdaj na levi, zdaj na desni; pa tudi sami nastopi so zdaj bolj manifestativne narave, zdaj bolj pesniški (glasbeno jih sooblikuje avtorski prispevek **Mihe Petrica**).

Matej Puc, **Nina Rakovec**, **Domen Valič**, **Jernej Gašperin**, **Jure Henigman** in **Jure Kopušar** k. g. se nastopov lotijo z veliko predanostjo in zagnanostjo; posamezne izpeljave v poigravanjih z besedami, bizarnih jezikovnih iznajdbah in ekstravagantnih izvedbah od njih terjajo poseben napor, otroški duh, ki preveva dadaistične invencije, pa tudi izkoristijo kot možnost za dodaten vnos razigranosti. Celoten večer v kabaretu te posebne vrste, ki ga z naklonjenim nekajminutnim predahom dihamo v dveh delih, zna tako pravzaprav precej zabavati. Ta komična komponenta se zdi tudi eden izrazitejših in prevladujočih učinkov v uprizarjanju, ki nas sicer z Dado kot gibanjem nekoliko podrobneje seznanja, in to po skorajšnjem stoletju, ko s svojimi prelomnimi umetniškimi postopki, pa revolucionarnimi (za)mislili (spet) nagovarja k premisleku o potrebi prenove. ✕

Page: 22

Reach: 0

Country: SLOVENIA

Size: 302 cm2

2 / 2

Predstava Café Dada Jaše Kocelija je v resnici zasnovana kot nekakšen dadaistični kabaret, ki pa v ospredje postavlja zlasti komično komponento uprizarjanega. Fotografija: Barbara Čeferin